

Durmuş Hocaođlu

Darwinizm, İnsan ve Dil: II

Yeniçağ, “Analiz”, 26 Mart 2006, Pazar., s.12
“Analiz” Sıra No: 373; 2006-035; Mart-11

YENİÇAĞ

NOT:

Bu yazının matbû metninde son paragraf basılmamıştır.

Darwin’in “yüksek hayvan” olarak tavsîf ettiği İnsan’ın “aşağı hayvan”dan biyolojik süreçlerle vücut bulmasına ilişkin olarak ele aldığı dil bahsi, hakikat hâlde hiçbir şeyi izah edemediği gibi, daha da karmaşık ve içinden çıkılmaz bir hâle getirmekten başka birşeye yaramamıştır. Çünkü, kurgulamış olduğu senaryoya göre, “aşağı hayvan”ın tekellüm edebilmesi için geçirdiği safhalardaki fiilleri, zarûrî olarak, nihâî safhadaki “konuşan hayvan”da mevcut olacak olan nitelikleri gerekli kılmaktadır: Bilinç ve zihnî faaliyet. Burası, Darwin’in felsefî / entellektüel açıdan yetmezliğinin olanca çıplaklığı ile ortaya konduğu noktadır; zîra, açıkça zâhirdir ki, salt bir “tabiat bilimcisi” sıfatıyla insan dünyasına girmenin şaşkınlığı içerisinde bulunmaktadır. Eserinin bir yerinde, İnsan’a varlık âleminde mâhiyet itibâriyle ayrı bir yer tâyin edilmesi gerektiğini ileri sürenlere îtiraz ederken sarfetmiş olduğu şu söz, O’nun, bu konudaki şahsî yetersizliğini sezindiğini, ama arkasını getiremediğini göstermektedir: “*Kimi doğa bilginleri, insanın zihnî ve ruhsal yetilerinden çok etkilendikleri için, bütün organik evreni İnsan, Hayvan, Bitki olmak üzere üç âleme ayırmışlar, böylece insana ayrı bir âlem bağışlamışlardır. Doğa bilgini ruhsal yetileri karşılaştıramaz ya da sınıflayamaz: ama, benim yaptığım gibi, insanın ve daha aşağı hayvanların zihnî yetilerinin, aşama bakımından pek çok farklı olmakla birlikte, nitelik bakımından farklı olmadığını göstermeye çalışabilir. Nasıl olursa olsun, büyük bir aşama farkı, insanı ayrı bir âleme koyma hakkını bize vermez.*” [İnsanın Türeyişi., s.197]. Burada dikkat çekmek çekilmesini lüzumlu addettiğim kilit nokta, şu ibâredir: “*Doğa bilgini ruhsal yetileri karşılaştıramaz ya da sınıflayamaz.*”. Yâni, Darwin, aslında, zımnen, “ruhî-olan”ın “maddî-olan” ile açıklanamayacağını îtiraf etmekte ve bu îtirafıta bulunurken, yine zımnen, İnsan’ın, maddî yanıyla cisimler dünyasına (Res Extensa) âit olmakla berâber, bir bütün olarak ele alındığında bu dünyanın dışında duran ve aslı “rûhî şey”, veya “düşünen şey” (Res Cogitans) olan bir varlık olduğunu ve binâenaleyh, tabiat bilimleri mantığı ve metodu ile, salt maddî-biyolojik-fizyolojik prensiplere indirgenerek ele alınamayacağını; İnsan’ın mâhiyetinin tabiat bilimciliği mantalitesiyle çözümlenemeyeceğini de kabûl etmiş olmakta, ancak, hemen akabinde, aynı mantaliteyi ve aynı mantığı, musırrâne tatbîk etmeye devam etmekten geri durmamaktadır.

Böylelikle, konuş(a)mayan ve dolayısıyla da düşün(e)meyen bir varlıktan konuşabilen ve düşünebilen bir varlığa geçiş yaparken, baş vurduğu tabiat bilimleri mantığı ve metodu muktezâsınca, tecrübe edilebilir — yâni bu safhaların herbirisine âit detaylı ve test edilebilmesi, dolayısıyla da doğrulanabilmesi mümkün — objektif veriler sunması gerekirken, bu defa bunu da yapamamakta ve safhaların birinden diğerine geçişin en kritik noktası olan bu diyalektik dönüşüm noktası, test edilebilme imkânı olmayan hâlis metafizik bir nitelik

kazanmaktadır. Burada “tecrübe edilebilir objektif veriler”den kastettiğim, tamı tamına, şâyet, hayvan, çeşitli doğal sesleri, başka hayvanların bağırtılarını ve kendi içgüdüsel çığlıklarını, işaretlerden ve el hareketlerinden de yararlanarak örnek tutmak ve onlarda biraz değişiklik yaparak konuşmaya başlamış ise, bütün bu vuku’ bulduğu ileri sürülen ameliyelere âit kanıtların orta yere konmasıdır ve olmayan da budur. Bu hâlde göre Darwin’in Âdem’i, insan-öncesi bir yaratığın bir ucundan girip öteki ucundan insanlaşış olarak çıktığı, sâdece giriş ve çıkış noktaları gözlemlenebilen, ama içinde nelerin olup-bittiği belirsiz bir tünelden geçerek âniden karşımıza “insan” olarak çıkmaktadır diyebiliriz.

Burada dikkat çekilmesi faydalı olan bir diğer husus da Darwin’in sürekli olarak vurgu yaptığı “üstün”, “aşağı” gibi kavramlardır; O, haddi zâtında sâdece umûmen İnsan’ı bir “yüksek hayvan”, veya bir “üstün hayvan” olarak görürken, diğer yandan, insanları da ırklarına göre, “üstün ırk”, “aşağı ırk” tasnifine tâbî tutmakta ve ilginç bir ilişkilendirme ile, “aşağı hayvan” ile “üstün hayvan” mukayesesine sağlam bir “ilmî” (?) örnek olarak, “aşağı ırk” addettiği insanlar ile, “yüksek ırk” addettiği insanlar arasındaki farkı vermektedir. Şu cümleler yine aynıyla kendisininindir [*İnsanın Türeyişi.*, s.89]:

“Ateş Ükeliler, en aşağı barbarlardan sayılır; ama ben, İngiltere’de birkaç yıl kalmış, ve biraz İngilizce konuşulabilen, ve Majestelerin Gemisi Beagle’de bulunan üç yerlinin, eğilim ve zihnî yetilerimizin pek çoğu bakımından bize ne kadar çok benzediklerini gördükçe şaşıyordum./.../Bir barbarla, örneğin eski denizci Byron’un anlattığı o bir sepet deniz kestanesini düşürdüğü için çocuğunu kayalara çarpan adam ile, bir Howard ya da Clarkson arasındaki ahlâkî tutum farkı; ve hiçbir soyut terim kullanmayan yabancı bir insan ile bir Newton ve Shakespeare arasındaki zekâ farkı da az değildir. En yukarı ırkların en üstün insanları ile en aşağı yabancı insanlar arasındaki bu türlü farklar, pek küçük aşamalarla birbirine bağlıdır. Bundan ötürü, birinden öbürüne geçilebilir ve gelişilebilir.”

Darwin’in, kendi çağının en güçlü düşüncelerinden olan ve özü de Beyaz Adam’ın tabii üstünlüğüne dayanan Irkçılık’tan ne kadar etkilendiğini açıkça gösteren bu cümleler, analogik olarak, O’nun dünya görüşünde, beyaz-olmayanların, beyaz-olanlara nisbetle, insanlaşma safhasının hemen altında bulunan insan-öncesi hayvana denk düştüğünü de göstermektedir. Darwin belki siyâsî olarak ırkçılığı savunmuyordu, ama, hâlisüddem, sâfî ırkçı olan bu fikirlerden de ancak Nazilerin toplama kampları ve insan haraları, veya Amerikalıların Ebu Gurayb hapishânesi ile Guantanamo üssü çıkar; başkası değil.

